

«MottakerNavn»
«Kontakt»
«Adresse»
«Postnr» «Poststed»

ARKIV

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb. L60	25 JUNI 2001	Kopi
Ark.: 06		
Saksnr. 00/0959	Dok.nr.: 2	

Vedtak i Hovedutvalget for kultur, Buskerud fylkeskommune om prosjektet "Landbruksveier/Nydyrking og kulturminner"

— Kulturavdelingen i Buskerud fylkeskommune viser til tidligere tilsendt rapport fra ovennevnte prosjekt, brev datert 10.04.2001.

Rapporten ble framlagt for Hovedutvalget for kultur etter at rapporten ble sendt ut herfra.

Vedlagt ligger saksframlegget, og fylkeskultursjefens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt. Dette til orientering.

Med hilsen

Åse Klundehen
Åse Klundehen e f
fylkeskultursjef

Lars Groseth
Lars Groseth
arkeolog

Vedlegg:

1 Saksframlegg

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Vår saksbehandler
Lars Groseth, tlf 32808593

Saksgang:

Beh.nr.	S.type	Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
1	Å PS	Hovedutvalg for kultursektoren	028/01	31.05.01

Prosjekt - Landbruksveier - nydyrking og kulturminner - sluttrapport

Vedlegg:

- 1 Rapport fra prosjektet "Landbruksveier – nydyrking og kulturminner"

Prosjektets formål var å dokumentere i hvilken grad bygging av landbruksveier og nydyrkingstiltak berører kulturminner. Det er registrert svært få kulturminner fra både forhistorisk tid og nyere tid i utmarka hvor spesielt vegbyggingen foregår. Prosjektet har vist at vegbyggingen særlig berører kulturminner fra nyere tid, men også at automatisk fredete kulturminner kan bli berørt.

Prosjektet har gitt følgende hovedresultater:

- På 33% av sakene ble det registrert kulturminner som ikke var kjent fra før
 - På 12% av sakene var dette registreringer av automatisk fredete kulturminner, og på 7% av disse igjen var det potensiell konflikt mellom tiltaket og automatisk fredet kulturminne.
- På de sakene hvor det ble registrert nyere tids kulturminner (yngre enn 1537), ble hele 65% direkte berørt av tiltaket.*

Fylkeskultursjefens forslag til vedtak:

1. Hovedutvalget for kultur tar saken til orientering.
2. Rapporten med saksframlegg sendes Miljøverndepartementet, Riksantikvaren og landets fylkeskommuner.

Buskerud fylkeskommune
Åse Klundelien
fylkeskultursjef

Bakgrunn for saken

Ifølge Statistisk Årbok ble det på landsbasis i 1999 ferdigstilt flest landbruksveier i Buskerud og Hedmark. I den grad det er mulig, skal kulturminnemyndighetene gi uttalelse til søknader om bygging av landbruksvei på bakgrunn av arkivkunnskap eller lokal kjennskap. I 1999 uttalte kulturavdelingen i Buskerud fylke seg til 182 landbruksveisøknader og 29 nydyrkingssaker. Bare et fåtall av disse ble befart. Registreringene av automatisk fredete kulturminner som på 1960 og -70 tallet ble gjennomført i forbindelse med Økonomisk Kartverk, er i de fleste tilfellene ikke gode nok. Registreringene ble stort sett

gjennomført ved å besøke gårdene i kommunen, og spørre grunneier om de hadde kjennskap til slike kulturminner på eiendommen. En slik kjennskap begrenset seg som regel til gravhauger/gravrøyser i nærheten av gårdstunet eller innmarka. Dermed vet vi lite om hvor i utmarka kulturminnene ligger. Dette har medført et behov og ønske om å befare landbruksveier, for det meste skogsveier, før fylkeskommunen gir sin uttalelse. Alle andre typer veier enn landbruksveier krever reguleringsplan. De fleste reguleringsplanene som kommer til fylkeskommunene blir befart, fordi kostnadene til slike befaringer belastes tiltakshaver. Bygging av landbruksveier er meldepliktig, slik at muligheten for befaring og uttalelse er tilstede. I praksis har ikke fylkeskommunene kapasitet til dette så lenge kostnadene for registreringen ikke dekkes av tiltakshaver på samme måte som ved reguleringsplaner. Uttalelsene baserer seg derfor som regel på mangelfulle arkiver, og kulturminner går trolig tapt. Enhver landbruksvei som blir meldt bygget, får statstilskudd. Det kan derfor stilles spørsmålsteget ved om ikke staten også burde påta seg ansvaret for å bekoste kulturminneregistrering av slike veier gjennom sitt tilskudd til veibyggingen.

Etter søknad fra kulturavdelingen i fylkeskommunen, bevilget Hovedutvalget for kultur 25.02.2000 kr. 75 000,- til gjennomføring av et prosjekt som skulle belyse i hvilken grad slike tiltak påvirker kulturminner. Det samme beløpet ble bevilget fra Fylkesmannens landbruksavdeling. En søknad til Riksantikvaren om å få dekket kr. 50 000,- av fylkeskommunens bidrag ble avslått.

Prosjektets leder har vært arkeolog Lars Groseth. Styringsgruppa har bestått av:

Per Hoen, fylkesskogsjef, Fylkesmannens landbruksavdeling,

Inger Liv Gøytill Lund, seksjonsleder, kulturavdelingen Buskerud fylkeskommune,

Jørn Jensen, kulturvernkonsulent, kulturavdelingen, Buskerud fylkeskommune.

Prosjektet startet 01.06.2000 og feltesongen ble avsluttet 31.10.2000. I denne perioden kom det inn 105 saker om landbruksveier og 25 som gjaldt nydyrking. Av disse sakene ble 92 veisaker og 24 nydyrkingssaker befart.

Landbruksveier/nydyrking og automatisk fredete kulturminner.

På 14 av de befarte sakene ble det registrert automatisk fredete kulturminner. Disse registreringene inneholdt til sammen 40 enkeltobjekter, for det meste kullgroper. Det ble også registrert hulveier, gravrøys og steinalderboplass. I alle disse tilfellene ble det ved befaringen funnet alternative traseer for landbruksveien, slik at ingen tiltak medførte inngrep i kulturminnene eller deres sikringszone på 5 meter.

Kun ved ett tilfelle ble en kullgrop ødelagt av veibygging. I forbindelse med nye planunderganger, bygde Jernbaneverket en ny landbruksvei før befaring og før kommunal godkjennelse forelå.

Bortsett fra søk etter steinalderboplasser, ble det ikke gjort undersøkelser med tanke på ikke-synlige kulturminner. Man regner med at ca. 90% av alle kulturminner befinner seg under markoverflaten. Det er derfor mulig at automatisk fredete kulturminner ble fjernet ved tiltak som berørte dyrket mark.

Landbruksveier/nydyrking og nyere tids kulturminner.

Det ble særlig registrert mange nyere tids kulturminner ved befaringene, nærmere bestemt på 25% av sakene, dvs på 29 saker. De vanligste registrerte kulturminnene var rydningsrøyser, tufter, kullmiler og veifar. På 19 av sakene ble det ikke funnet alternative traseer, noe som medførte at kulturminnene ble skadet eller fjernet.

Konklusjon:

Prosjektet har altså vist at det er store muligheter for konflikt mellom bygging av landbruksveier og kulturminner i Buskerud. Likevel har den tette oppfølgingen av søknadene ved befaringer, gitt muligheten til å unngå skade på kulturminner. De fleste befaringene har blitt gjennomført sammen med skogbrukssjef og/eller grunneier. Denne dialogen i felt mener vi har gitt svært positive ringvirkninger ved at kulturminnevernet har vist at vern ikke er det samme som forbud.

53

Videre har befaringene gitt oss muligheten til å øke kunnskapen om ulike kulturminner, både blant skogbrukssjefene og grunneierne. Vårt inntrykk er at deres interesse for kulturminner er stor, og at det er forståelse for verdien av å bevare kulturminner. Vi opplevde også et ønske om mer kunnskap, et ønske som vi vil forsøke å tilfredsstille. Prosjektleder orienterte om resultatene ved en fagsamling for skogbruket 28. mars i år. Det er også meningen å delta på flere samlinger og kurs i løpet av året.